

ORSZÁGOS ATOMENERGIA HIVATAL

1539 Budapest 114, Pf. 676 Telefon: (1) 436-4801 Telefax: (1) 436-4804 E-mail: haea@haea.gov.hu

Ikt. szám OAH-2014-00234-0002/2014

Görgei Attila
r. alezredes
mb. bűnügyi osztályvezető

Váci Rendőrkapitányság
Bűnügyi Osztály

V á c

Tisztelt Osztályvezető Úr!

2014. január 28-án kelt, 13100/3078-14/2013.bü. számú levelében azzal a kérdéssel fordult az Országos Atomenergia Hivatalhoz (továbbiakban: OAH), hogy Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Nonprofit Kft. Püspökszilágy Külterület 043/20. hrsz. alatti Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló (továbbiakban: RHK Kft. RHFT) telepén 2013. december 2-án bekövetkezett eseményt ki, mikor, milyen módon jelezte az OAH-nak.

Fent nevezett eseményről a Magyar Tudományos Akadémia Energiatudományi Kutatóközpont (továbbiakban: MTA EK) Környezetvédelmi Szolgálatának tudományos főmunkatársa, Kocsonya András tájékoztatta az OAH-t 2013. december 12-én 11 óra 45 perckor.

A bejelentést követően a következő intézkedéseket tettük:

- I. Mivel az OAH hatáskörébe tartozik az INES minősítés megküldése a Nemzetközi Atomenergia Ügynökségnek (NAÜ) és az eseményről rendelkezésre álló előzetes információk alapján várható volt, hogy az esemény INES-skálán történő minősítését el kell végezni, ezért az OAH négy képviselője 2013. december 12-én a bejelentést követően ellenőrzést hajtott végre a hulladéktároló telephelyén információgyűjtési céllal. Az ellenőrzés nyomán az OAH december 13-án felkérte a radiológiai események esetén az előzetes INES minősítésére javaslatot tenni jogosult OSSKI képviselőjét, hogy az erre kialakított eljárásrend szerint végezze el az esemény minősítését és azt küldje meg az OAH részére. A megküldött javaslat alapján az OAH egyetértve a javaslatban szereplő INES-2 besorolással elvégezte az előzetes minősítést és az OAH INES-koordinátora feltöltötte azt a NAÜ USIE honlapjára december 13-án délután 14:50 órakor.
- II. Az INES minősítéssel kapcsolatos információgyűjtés mellett 2013. december 12-én az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (továbbiakban: Atv.) 17. § (2) bekezdésének 18., 20., illetve 21. pontjával és a 112/2011. (VII. 4.) Korm. rendelettel összhangban előzetes állapotfelmérést végeztünk a 2013. 07. 29-én az Izotóp Intézet Kft-ből RHFT-be kiszállított, Am-241 tartalmú radioaktív hulladékkal kapcsolatos, a radioaktív anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének rendjéről, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatásról szóló 11/2010. KHEM rendelet (továbbiakban: Nytr.)

szerinti helyi nyilvántartásokra vonatkozó előírások adott anyaggal kapcsolatos teljesítéséről. (Jegyzőkönyv száma: OAH-2013-01671-0001/2013).

Az ellenőrzés megállapította, hogy a hulladékfeldolgozás során üzemzavari esemény történt, amely során radioaktív szennyezés és a dolgozók nem tervezett sugárterhelése következett be. Az üzemzavar biztonsági szempontú kivizsgálása nem tartozik az OAH hatáskörébe és mivel az nem vetett fel szándékosságot, így az nem tekinthető nukleáris védettségi eseménynek sem, ezért az atomenergia alkalmazása körében a fizikai védelemről és a kapcsolódó engedélyezési, jelentési és ellenőrzési rendszerről szóló 190/2011. (IX. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: FVr.) 32.§ (2) alapján a létesítmény további - fizikai védelmi szempontból történő - ellenőrzését nem tartottuk indokoltnak.

A vonatkozó Nytr. szerinti előírások ellenőrzése során jóllehet nem találtunk azok egyértelmű megsértésére utaló jelet, azonban indokoltnak találtuk a körülmények teljes körű feltárása érdekében a hulladékot szállításra előkészítő Izotóp Intézet Kft-re is kiterjedő átfogó ellenőrzés végrehajtását.

III. Az RHFT helyi nyilvántartásának átfogó ellenőrzésére másnap, 2012. 12. 13-án került sor. (Jegyzőkönyv iktatási száma: OAH-2013-01671-0002/2013) Ennek során továbbra sem találtunk az adott radioaktív anyaggal kapcsolatos, a Nytr. szerinti helyi nyilvántartásokra vonatkozó előírások megsértésére utaló jelet, azonban az RHFT-be történő előzetes hulladék bejelentésből, valamint a szállítási dokumentációból nyert információ és az adott hulladékot eredményező, az MTA Energiatudományi Kutatóközpont Sugárbiztonsági Laboratórium által végzett kutatási programmal kapcsolatos ismereteink egymásnak ellentmondani látszottak, ezért 2013. 12. 18-án az említett kutatási programnak fizikailag helyet adó és az adott radioaktív hulladékot szállításra előkészítő Izotóp Intézet Kft-nél is helyszíni ellenőrzést végeztünk, ami a szállítási dokumentáció hiányosságai miatt kiterjedt az FVr. szerinti vonatkozó előírások betartásának ellenőrzésére is (a jegyzőkönyv iktatási száma: OAH-2013-01671-0003/2013).

IV. Az ellenőrzés eredményeként megállapítást nyert:

1. A Nytr. szerinti radioaktív anyag nyilvántartás adatai alapján a szóban forgó, PP009323 számú műbizonylattal rendelkező, 37 GBq aktivitású Am-241 (a továbbiakban röviden: PP009323) radioaktív anyagról dátumokhoz köthetően az alábbiak állapíthatók meg:

- 2008.06.30: a PP009323 elsőként megjelenik az IZINTA Kft. forgalmazói jelentésében, mint importált anyag, amely átadásra került az MTA Energiatudományi Kutatóközpont Sugárbiztonsági Laboratóriumnak (cím:1121 Budapest, Konkoly-Thege Miklós út 29-33.), melynek nyilvántartási kódja: IKI-SBO).
- 2008.12.03: az IKI SBO leltárt küld a központi nyilvántartásnak, mely szerint a készletében (a leltárának részeként) először jelenik meg a PP009323.
- 2012.09.25: az IKI SBO leltárt küld a központi nyilvántartásnak, mely szerint a készletében (a leltárának részeként) utoljára jelenik meg a PP009323.
- 2013.07.29: a PP009323 kiszállításra kerül az RHK Kft. RHFT-be.
- 2013.09.23: az IKI SBO leltárt küld a központi nyilvántartásnak, mely szerint a készletében (a leltárának részeként) már nincs jelen a PP009323.

2. Az IKI-SBO a PP009323 tekintetében betartotta a Nytr. vonatkozó előírásait, az Izotóp Intézet Kft. az infrastruktúrát biztosította a kísérletek elvégzéséhez (ideértve a megfelelő fizikai védelmet is).
3. Az RHFT-be történő kiszállítást az RHK Kft. végezte megfelelő szállítási fizikai védelmi engedély birtokában.
4. A MTA EK Sugárbiztonsági Laboratóriuma a PP009323 számú műbizonylattal rendelkező, 37 GBq aktivitású Am-241 alkalmazása és tárolása során teljesítette FVr.-ben a nukleáris és más radioaktív anyag alkalmazására és tárolására előírt fizikai védelmi követelményeket, mert az FVr. szerint D-szintű fizikai védelmet igénylő PP009323 anyagot a védelmi szintnek megfelelően tárolták. Ugyanez igaz a PP009323-ból keletkezett hulladéokra is. Megállapítottuk továbbá, hogy a fizikai védelmi intézkedések megfelelnek az Izotóp Intézet Kft. részére 2012. július 9-én az OAH által kiadott FVE-0244 számú fizikai védelmi engedélyben foglaltaknak.
5. Az ellenőrzés során vizsgáltuk továbbá az Fvr. 2. mellékletének 11. pontjában a nyilvántartás-ellenőrzés követelményeire vonatkozó előírások teljesülését, amely kimondja, hogy D-szintű fizikai védelem esetében legalább hathavonta dokumentáltan ellenőrizni kell a nukleáris vagy más radioaktív anyag meglétét. A PP009323 alkalmazása az Fvr.-ben meghatározott, a fizikai védelmi terv engedélyezésére vonatkozó határidőt követő két hónapon belül befejeződött, így ebben a vonatkozásban a nyilvántartás-ellenőrzés követelményeire vonatkozó előírások nem sérülhettek. A PP009323 anyagból keletkezett radioaktív hulladék esetében azonban megállapítható, hogy az Izotóp Intézet Kft nem ellenőrizte hathavonta dokumentáltan a nukleáris vagy más radioaktív anyag meglétét. Valószínűsíthetően ez okozta, hogy a PP009323 anyagból keletkezett radioaktív hulladék mintegy egy éves tárolása során nem derült fény arra a tényre, hogy a hulladék nyilvántartásból a hulladéktároló hordó adatlapjára nem került átvezetésre az utolsó hulladékcsomag aktivitása.
6. Tekintve, hogy a PP009323 anyag az Fvr. szerinti 4. kategóriába sorolható és nem zárt sugárforrás, nem került sor az Atv. 11.§ (5) bekezdés szerinti közbiztonsági engedély meglétének vizsgálatára
7. A kiszállítási dokumentációban az egyes hordók radioaktív hulladék tartalmára vonatkozó adatokat nem a radioaktív anyagok/hulladékok Nytr. szerinti helyi nyilvántartásából vették közvetlenül, hanem a hordók radioaktív hulladék tartalmának egyedi nyilvántartásából, ami az Am-01 azonosító jelű hordó esetében eltérő adatot tartalmazott.
8. Az Izotóp Intézet Kft érvényes engedéllyel szervezi mások elhasznált forrásainak, illetve hulladékainak az RHFT-be történő szállítását.
9. A szállítási dokumentációt a hordók egyedi nyilvántartásából készítik, így a hordó ADR szerinti, LSA-II besorolása ennek alapján megfelelő volt. A 105 kg nettó súlyú, Am-01 azonosító jelű küldeménydarab (amely alatt értendő a csomagolás (hordó) és a benne lévő hulladék), a kiszállítást követően, a 2013. 12. 18-án az Izotóp Intézet Kft-nél végzett helyszíni ellenőrzés során Izotóp Intézet Kft-től kapott tájékoztatás szerint,

valójában 31,1 GBq aktivitású Am-241 tartalma viszont már nem sorolható be az LSA-II kategóriába, mivel az LSA-II-ként szállítható maximális Am-241 aktivitás koncentráció, nem különleges formájú radioaktív anyag esetében 100 kBq/g.

Tájékoztatom, hogy üzemvizsgálatot az OAH nem tartott, mivel az RHK Kft. RHFT üzemeltetési engedélyezésére a Budapest Főváros Kormányhivatala (továbbiakban: BFKH) Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve Sugáregészségügyi Decentruma (továbbiakban: SD) jogosult, ezért üzemeltetési tárgyú vizsgálatot is csak ez a hatóság végezhet. Tudomásunk szerint a nevezett hatóság folytat ilyen vizsgálatot az ügyben, de annak eredményéről nincs információnk

Arra a kérdésre, hogy a Kft. üzemelhet-e nem tudok válaszolni, mivel az ügyben hatáskörrel rendelkező szerv a BFKH SD. Feltehetőleg arra irányul a kérdés, hogy az RHK Kft. püspökszilágyi telephelye üzemelhet-e, ugyanis az RHK Kft. további telephelyekkel is rendelkezik

Tájékoztatom, hogy megkeresését továbbítottam a hatáskörrel rendelkező BFKH SD részére és kérem, hogy további üzemeltetéssel kapcsolatos kérdéseivel forduljon nevezett hatósághoz.

Az eseménnyel kapcsolatban általunk feltárt tényekről és körülményekről tájékoztattuk az ügyben illetékes hatóságokat.

Budapest, 2014. február 3.

Üdvözlettel:

Dr. Vincze Árpád
főosztályvezető
Nukleáris Védelmi, Non-proliferációs és
Veszélyhelyzetkezelési Főosztály

Kapják: 1./ Címzett
2./ Irattár